

Doe de Waarheid

Een studie over de eerste brief van de apostel Johannes

Al vanaf de allereerste commentaren wordt deze brief gezien als de eerste brief van Johannes. Het vreemde daaraan is, dat deze brief niet de typische kenmerken heeft van een brief uit de oude Griekse cultuur: de namen van de schrijver en geadresseerden ontbreken, het bevat geen openingsgroet en geen afsluitende groet. Het begint en eindigt abrupt. De manier waarop de schrijver zijn lezers aanspreekt zorgt ervoor dat dit gedeelte leest als een brief. Johannes spreekt hen aan met uitdrukkingen als 'Mijn lieve kinderen' (2:1) en 'broeders' (2:7 en 3:13). Hij voelt zich ook nauw verbonden met zijn lezers. Zo wil hij bijvoorbeeld graag dat ze blij zijn (1:4), wil hij een einde maken aan hun verwarring wanneer een groep mensen zich van hen afsplitst (2:19), en maakt hij zich zorgen over de manier waarop zij hun liefde uiten (3:18).

In deze brief houdt Johannes geen betoog en beantwoordt hij niet systematisch een aantal vragen, zoals de apostel Paulus dat doet in Romeinen en 1 Korinthe. De stijl van deze brief lijkt meer op die van een jazz band: in jazz muziek neemt telkens een ander instrument de leiding; zo heeft bijvoorbeeld eerst de trompet de leiding, dan de piano, daarna de trombone, vervolgens de tuba, dan de klarinet...dan opnieuw de piano, waarna de drums en daarna opnieuw de tuba volgen...enzovoorts. In plaats van de instrumenten heeft deze eerste brief van Johannes verschillende thema's, zoals liefde, licht, gehoorzaamheid, waarheid, kennis en leven. Sommigen worden één keer benoemd, anderen keren terug en worden versterkt. Het verschil in stijl tussen het evangelie van Johannes en deze brief maakt dat sommigen zich afvragen of we hier te maken hebben met twee verschillende Johannessen. Maar waarom kan één schrijver niet twee of meer verschillende schrijfstijlen hebben? Het evangelie en deze brief hebben een aantal typische woorden en thema's gemeen. Ze lijken zelfs meer op elkaar dan het evangelie van Lukas en het boek Handelingen en de meesten accepteren Lukas als de schrijver van beiden.

Wat was de reden voor de apostel Johannes om te gaan schrijven? Toen hij zijn evangelie schreef had hij veel verhalen waaruit hij kon kiezen, omdat hij als discipel bijna drie jaar lang met de Heer Jezus had opgetrokken. Hij had in die tijd veel wonderlijke dingen gehoord, gezien en meegemaakt. Johannes moest duidelijk selectief zijn: 'Jezus nu heeft in aanwezigheid van Zijn discipelen nog wel veel andere tekenen gedaan, die niet beschreven zijn in dit boek,' (Joh. 20:30). Met welk doel bewoog de Heilige Geest Johannes ertoe zijn evangelie te schrijven? Johannes legt het uit in vers 31: 'Maar deze zijn beschreven, opdat u gelooft dat Jezus de Christus is, de Zoon van God, en opdat u, door te geloven, het leven zult hebben in Zijn naam.' Het doel van zijn evangelie is evangelisatie. Met deze eerste brief wil Johannes de gelovigen helpen om uit de buurt te blijven van leugens, zonde en

dwalingen en ten volle te genieten van hun nieuwe, christelijke leven! De apostel Johannes vertelt zijn lezers vijf keer waarom hij hen schrijft. Deze vijf 'redenen' geven een bruikbare structuur waarmee we de inhoud van deze eerste brief kunnen verkennen.

1. Zodat je GEMEENSCHAP kunt ervaren (1:3)

Gemeenschap is veel meer dan een algemeen gesprekje bij een kopje koffie na een christelijke bijeenkomst. Voor de apostel Johannes was gemeenschap een belangrijke zaak, het is iets unieks en verheffends dat alleen ervaren kan worden onder oprechte gelovigen. Gemeenschap is de vertaling van het Griekse woord 'koinonia' wat betekent 'iets met elkaar gemeen hebben'. En wat hebben wij christenen gemeen? Christus! Om de christelijke gemeenschap aan te moedigen begint Johannes zijn brief door met zijn lezers te delen wat hij gehoord, gezien, aanschouwd en aangeraakt heeft aangaande Christus, het 'Woord des levens' (1:1-3).

Christelijke gemeenschap kan verward worden met het soort vrolijke kameraadschap dat er heerst tussen voetbalsupporters van dezelfde club. De activiteiten en het succes van hun club bindt hen samen. Maar echte gemeenschap tussen christenen is gebaseerd op een persoonlijke gemeenschap 'met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus' (1:3). Wanneer jij in gemeenschap met God leeft en wanneer ik ook in gemeenschap met God leef, hebben we iets fantastisch gemeen. Dan ervaren we gemeenschap tussen gelovigen. Waarom benadrukt de apostel Johannes dit punt? Als een oud, ervaren dienaar van God moet hem opgevallen zijn hoe makkelijk de echte gemeenschap tussen gelovigen vervangen kan worden door vrolijk 'voetbalclub' gedrag. Christelijke gemeenschap wordt makkelijk gelijkgesteld aan de activiteiten van 'onze' groep en het succes van 'onze' religieuze doelstellingen. Echte christelijke gemeenschap draait om de Vader en de Zoon. Heb jij christelijke vrienden met wie je oprechte gemeenschap ervaart? Is er iets wat jij kunt doen, zeggen of voorstellen om de 'koffiegesprekjes' en huisbezoeken te veranderen in echte gemeenschap?

2. Opdat uw BLIJDSCHAP VOLKOMEN wordt (1:4)

Veel mensen zullen het woord 'blijdschap' niet snel associëren met hun christelijke belevenissen of met het leven in hun kerkelijke gemeente. Voor de apostel Johannes was blijdschap belangrijk en hij wenste voor zichzelf en zijn lezers niet alleen gedeeltelijke blijdschap, maar 'volkomen blijdschap' (1:4). In sommige oude handschriften staat hier 'onze blijdschap', in andere 'uw blijdschap'. Het 'onze' zou inclusief de blijdschap van de lezers kunnen zijn. Daarin volgde de apostel het verlangen van zijn Meester. Nadat Hij het beeld van 'de wijnstok en zijn ranken' had gebruikt om Zijn discipelen aan te moedigen in Hem te blijven, legde de Heer Jezus uit: 'Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat *Mijn blijdschap* in u zal blijven en *uw blijdschap volkomen zal* worden.' (Joh. 15:11). Toen de Heer bad voor Zijn discipelen en hen die zouden volgen (zoals jij en ik), zei Hij: 'Maar nu kom Ik naar U toe en spreek dit in de wereld, opdat zij *ten volle Mijn blijdschap in zichzelf hebben*.' (Joh. 17:13). Voor de Heer Jezus was 'volkomen blijdschap' duidelijk geen extra luxe voor een paar gelukkigen, maar iets waarnaar Hij verlangde voor elke gelovige.

Deze 'volkomen blijdschap' lacht niet bij lijden. De Heer Jezus Zelf huilde ook (Joh. 11:35). De apostel Johannes kende de pijn die veroorzaakt werd door verdeeldheid, scheiding (2:19) en teleurstellingen (3:18). Er zijn tijden waarin ook wij kunnen zeggen dat we 'lijden naar de

wil van God' (1 Petr. 4:19). Maar de algemene toon in ons christelijk leven moet er één zijn van dankbaarheid en blijdschap. We hebben die Goddelijke blijdschap nodig om door te gaan. Of, zoals Nehemia het zegt: 'Want de vreugde van de Heere, dat is uw kracht.' (Neh. 8:11). Natuurlijk hebben we verantwoordelijkheidsgevoel nodig, maar een christelijk leven dat geleid wordt door een emotioneel plichtsbesef is duidelijk niet wat de Heer Jezus in gedachten had. Trouwe maar ongelukkige christenen zullen eerder geneigd zijn om hen, die vol blijdschap wandelen met Jezus, te veroordelen. Ook lopen ze het gevaar het christendom onaantrekkelijk te maken voor zoekende mensen. Leiden jouw christelijke belevenissen in de richting van 'volkomen blijdschap'? Moet er iets in jou veranderen? 'En deze dingen schrijven wij u, opdat uw blijdschap volkomen wordt.' (1:4)

3. Opdat u NIET ZONDIGT (2:1)

Tegenwoordig zijn we geneigd het woord 'zonde' te vermijden en termen te gebruiken als 'fouten', 'asociaal gedrag' en 'alternatieve leefstijl'. Johannes noemt zonde tien keer in deze brief. Hij vindt het belangrijk dat gelovigen zonde serieus nemen, we zouden zonden moeten vermijden en vastberaden in het licht moeten wandelen (1:7), en als we ons bewust worden van zonde, zouden we het moeten veroordelen en belijden (1:9). Als we alle aanbevelingen bij elkaar zetten, zien we dat de apostel de volgende vier punten duidelijk maakt:

(a) Voor God is zonde een serieuze zaak: Het probleem van de zonde was zo serieus, dat de Vader Zijn Zoon moest sturen 'als verzoening voor onze zonden' (4:10). Onze zonde en onze zonden vereisten de dood van de Heer Jezus. Alleen het bloed van Jezus 'reinigt ons van alle zonden' (1:7). 'En u weet dat Hij [de Heer Jezus] geopenbaard is om onze zonden weg te nemen; en zonde is er in Hem niet' (3:5). De radicale en kostbare oplossing is een duidelijk bewijs van hoe afschuwelijk zonde is.

(b) Deze wereld is vijandelijk gebied: De sociale omgeving waarin wij leven is niet neutraal. We staan onder grote druk om de Goddeloze waarden van de maatschappij te accepteren. Johannes herinnert zijn lezers er aan dat 'de hele wereld in het boze ligt' (5:19). Daarom volgt de logische opdracht: 'Heb de wereld niet lief en ook niet wat in de wereld is...' (2:15-16).

(c) Echte christenen blijven niet in de zonde: Kan een christen comfortabel in zonde leven? De apostel antwoordt: 'Ieder die uit God geboren is, doet de zonde niet, want Zijn zaad blijft in hem; en hij kan niet zondigen, omdat hij uit God geboren is.' (3:9). De apostel Johannes onderschrijft duidelijk niet de leer die door sommigen werd aangehangen dat een christen een staat van zondeloze perfectie hier op aarde zou kunnen bereiken (1:8, 2:1). Maar hij wil krachtig benadrukken dat, wanneer een persoon volhardend in zonde blijft leven, hij of zij dan wel religieus zou kunnen zijn, maar niet 'uit God geboren'. Ik stel voor dat, voor we deze apostolische woorden gaan gebruiken om anderen, wiens levensstijl we niet goedkeuren, te veroordelen, we ze eerst gebruiken om ons eigen hart te onderzoeken.

(d) Een nieuwe start is mogelijk: Wat gebeurt er wanneer een christen faalt en zondigt? 'Mijn lieve kinderen, ik schrijf u deze dingen, opdat u niet zondigt. En als iemand gezondigd heeft: wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige.' (2:1). De eerste belangrijke stap is dat we erkennen dat we gezondigd hebben. Daarna volgen oprecht berouw en het belijden van onze zonden. En wat een geweldige belofte: 'Als wij onze zonden

belijden: Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid' (1:9). God belooft dat Hij vergeeft, niet omdat Hij 'lief en aardig' is, maar omdat Hij 'getrouw en rechtvaardig' is in het toepassen van het verlossende werk van Christus voor ons. Voel je je nog steeds schuldig over een zonde die je beleden hebt? Accepteer Gods woorden als de waarheid. Vindt rust in Zijn belofte van vergeving.

4. Zodat je kunt VERMIJDEN dat je MISLEID wordt (2:26)

Het was de apostel Johannes opgevallen dat oprechte gelovigen in verwarring kunnen raken, leugens kunnen geloven en op een dwaalspoor kunnen worden gebracht – ze kunnen misleid worden. De waarheid is bijna altijd belangrijk geweest. In het Modernisme, vanaf de 18^e eeuwse, wordt ons verteld dat het denkvermogen en het doen van experimenten de enige manieren zijn om de waarheid te ontdekken. In het Postmodernisme, vanaf de jaren '60, is daar een nieuwe element bij gekomen, namelijk dat de waarheid nu losgekoppeld kan worden van de realiteit: wat voor jou waar is, kan voor mij niet waar zijn. En dat is geen probleem, omdat iedereen zijn 'eigen waarheid' mag hebben. Deze flexibiliteit met 'waarheid' heeft de manier waarop christenen omgaan met leerstellingen en theologie beïnvloedt. Voor Johannes is 'waarheid' absoluut en belangrijk. Hij noemt het vaak in deze brief en in zijn evangelie. Van alle keren dat in de Bijbel het woord 'waarheid' wordt gebruikt, wordt ongeveer 1/3 daarvan in de geschriften van Johannes gevonden. Waar je in gelooft, is belangrijk. Johannes wilde dat zijn lezers alleen in de waarheid geloofden. Hij wilde niet dat zij misleid werden. Ben jij ook geneigd om de 'oude Bijbelleraars' blind te volgen, omdat je dat altijd gedaan hebt, of volg je de nieuwe trends en interpretaties omdat iedereen dat doet? Wat het je ook kost, toewijding aan Gods waarheid schakelt ook twee angsten uit: de angst om gebrandmerkt te worden als 'ontrouw' door hen die de 'gangbare oude dwalingen' volgen en de angst om gebrandmerkt te worden als 'fundamentalist' door hen die de 'gangbare nieuwe dwalingen' volgen. Als we bang zijn voor de waarheid, waar die waarheid ons dan ook heen mag leiden, staan we niet echt open voor het horen van Gods stem door Zijn Woord. Laten we nu eens kijken naar een aantal van de leerstellingen die Johannes in deze brief graag wil verhelderen.

(a) De waarheid over Jezus: Wie is Jezus? Is Hij werkelijk God? Was Hij werkelijk mens? Tijdens de eerste 4 eeuwen van de kerk hielden zulke vragen vele christenen bezig. Er werden vele ketterijen betreffende de ware aard van Jezus Christus verzonnen en gevolgd. In deze brief zien we dat de apostel de visie dat Jezus niet werkelijk mens was, corrigeert. Johannes zegt: ik heb Hem gehoord, ik heb Hem gezien, ik heb Hem aangeraakt – Hij was werkelijk volledig mens (1:1-3). Maar Hij is ook de Zoon van God (4:15), de Christus (5:1) en God Zelf (5:20). Johannes begint het evangelie met dezelfde belangrijke waarheid: 'In het begin was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God.' (Joh. 1:1). Gemeenschap is onmogelijk met hen die vasthouden aan een verkeerde visie op Jezus Christus.

(b) De waarheid over gehoorzaamheid: Er zijn mensen die zeggen dat we Gods geboden moeten gehoorzamen om zo onze redding te verdienen. Anderen zeggen dat gehoorzaamheid en levensstijl onbelangrijk zijn, maar dat alleen geloof belangrijk is. Wat is de waarheid? 'En hierdoor weten wij dat wij Hem kennen, namelijk als wij Zijn geboden in acht nemen. Wie zegt: Ik ken Hem, en Zijn geboden niet in acht neemt, is een leugenaar en

in hem is de waarheid niet.' (2:3-4). Een geredde gelovige zal herkend worden door zijn gehoorzaamheid.

(c) De waarheid over liefde: Is liefde een warme emotie? Sommigen zeggen dat het genoeg is liefde te voelen voor God en onze medemens, dat aardige woorden en vriendelijke liedjes volstaan. Wat is de waarheid? Johannes legt uit, net als hij dat in het evangelie doet, dat oprechte liefde altijd gepaard gaat met een bepaalde vorm van actie (3:16, Joh. 3:16, 14:21). Vanuit Gods oogpunt kan liefde voor God niet gescheiden worden van gehoorzaamheid: 'Want dit is de liefde tot God, dat wij Zijn geboden in acht nemen' (5:3). 'Maar ieder die Zijn woord in acht neemt, in hem is werkelijk de liefde van God volmaakt geworden.' (2:5). Ook onze liefde voor medemensen moet meer zijn dan aardige woorden en goede bedoelingen. Het moet geuit worden 'met de daad en in waarheid' (3:16-18).

(d) De waarheid over de inwoning van de Heilige Geest: Hebben alle christenen de Heilige Geest? De apostel Johannes verzekerde zijn lezers 'Maar u hebt de zalving van de Heilige' (2:20) 'En hieraan weten wij dat Hij in ons blijft, namelijk aan de Geest, Die Hij ons gegeven heeft.' (3:24). Samenvattend: 'Hieraan weten wij dat wij in Hem blijven en Hij in ons, doordat Hij ons van Zijn Geest gegeven heeft.' (4:13). De apostel Paulus maakt dit punt ook duidelijk: 'Maar als iemand de Geest van Christus niet heeft, die is niet van Hem.' (Rom. 8:29). Het kan zijn dat je iets voelt, maar het kan ook zijn dat je niets voelt. Onze gevoelens veranderen niets aan de werkelijkheid. De waarheid is dat elke christen de Geest van God in hem heeft wonen. Dat is Gods geopenbaarde waarheid. Onze roeping is nu om de Geest van God die in ons woont toe te staan ons ook te vullen (Ef. 5:18).

(e) De waarheid over gebed: Gebed is een prachtig onderwerp, eenvoudig en toch is er nog zoveel te leren. In de evangeliën vinden we geen discipelen die aan de Heer Jezus vragen hoe ze een kerk moeten leiden, hoe ze moeten preken, hoe ze zieken moeten genezen of hoe ze demonen uit moeten drijven. Maar ze vragen Hem wel 'Heere, leer ons bidden' (Luk. 11:1). Door de jaren heen zijn er vele formules gegeven over hoe we God zover moeten krijgen om te doen wat wij willen. Maar de waarheid is juist omgekeerd: God is de Baas en wij zijn de dienaren. De apostel Johannes herinnert zijn lezers er aan dat de effectiviteit van gebed verband houdt met hun dagelijkse wandel met Jezus (3:21-22) en dat het zoeken en vragen in overeenstemming moet zijn met Gods wil (5:14-15).

5. Opdat u WEET dat u het EEUWIGE LEVEN hebt (5:13)

Voor de apostel Johannes zijn kennis en zekerheid belangrijk. Hij gebruikt het woord 'weten' vaak in deze brief en in zijn evangelie. Na onze bekering worstelen velen van ons met twijfels: Ben ik echt een kind van God? Is het waar dat ik voor eeuwig gered ben? Kan ik er zeker van zijn dat ik eeuwig leven heb? Zulke twijfels zijn niet nieuw. Satan weet heel goed dat twijfels over onze redding diepe verwonding en pijn veroorzaken, ze nemen onze vreugde weg en doen ons op onze grondvesten schudden. De apostel Johannes wilde niet alleen dat zijn lezers gered zouden worden, maar ook dat ze zouden weten dat ze gered zijn, zodat ze kunnen genieten van de zekerheid dat ze een kind van God zijn. Daarom schrijft hij: 'En dit is het getuigenis, namelijk dat God ons het eeuwige leven gegeven heeft; en dit leven is in Zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet. Deze dingen heb ik geschreven aan u die gelooft in de Naam van de Zoon van God, *opdat u weet dat u het eeuwige leven hebt...*' (5:11-13).

Kunnen we er, voor we sterven, zeker van zijn dat we eeuwig leven hebben? De apostel Johannes beantwoordt deze vraag met een duidelijk 'ja'. Het is zelfs één van de redenen waarom Johannes deze brief geschreven heeft: om de gelovigen te helpen deze zekerheid te begrijpen en daar vreugde in te vinden. Soms voel ik me gered, soms niet. Het hebben van zekerheid kan niet afhankelijk zijn van mijn gevoelens. Persoonlijke ervaring kan goed zijn, maar ze zijn persoonlijk en subjectief. Zekerheid kan niet alleen gebaseerd zijn op persoonlijke ervaringen. Onze ziel vindt rust wanneer twijfels plaatsmaken voor zekerheid, wanneer we Zijn woord leren te geloven. Na mijn bekering heb ik een paar jaar geworsteld met ernstige twijfels. Ik wilde een duidelijke ervaring om zo voor eens en voor altijd met mijn twijfel af te rekenen. Maar ik heb nooit zo'n ervaring gehad. De zekerheid dat ik gered was kwam pas toen ik leerde geloven in Gods beloftes en leerde vertrouwen op Gods woord. En als de twijfels terugkeren, keer ik terug naar de beloften. Als jij ook twijfelt, leer dan Gods krachtige beloften uit je hoofd en kies ervoor ze te geloven. Begin bijvoorbeeld met de volgende: 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wie Mijn woord hoort en Hem gelooft Die Mij gezonden heeft, die *heeft eeuwig leven* en *komt niet in de verdoemenis*, maar is uit de dood overgegaan in het leven.' (Joh. 5:24). De zekerheid komt wanneer je Gods beloftes ontdekt en ze gelooft. Hoe voel jij je wanneer iemand niet gelooft wat je zegt? Hoe denk je dat God zich voelt wanneer we Zijn beloften lezen en toch blijven twijfelen? In deze brief legt de apostel Johannes twee keer uit dat, wanneer God een waarheid vertelt en wij het niet geloven, wij Hem tot leugenaar maken (1:10, 5:10). En God is geen leugenaar! God hoeft helemaal niets te beloven. De enige reden dat Hij iets belooft, is zodat wij dingen zullen 'weten' en geloven, en zodat we kunnen genieten van het vredige gevoel dat het hebben van zekerheid biedt.

Conclusie

De apostel Johannes schreef zijn evangelie om zijn lezers te helpen te geloven en gered te worden. Hij schreef zijn eerste brief aan gelovigen, om hen te helpen groeien en zonde en fouten te vermijden, en om te genieten van hun christelijke belevenissen. Zoals de variatie van instrumenten in jazzmuziek, varieert de apostel tussen een aantal belangrijke onderwerpen en brengt een krachtige boodschap duidelijk, helder en eenvoudig over. De last die de Heer op zijn hart gelegd heeft, deelt hij vijf keer met zijn lezers. Deze vijf redenen om te schrijven kunnen met vijf woorden onthouden worden: gemeenschap, blijdschap, zonde, waarheid en zekerheid. Deze sleutelwoorden kunnen een bruikbaar handvat vormen voor het onderwijs van deze brief. De apostel Johannes was geen theoreticus. Ja, hij hechtte grote waarde aan 'weten' en 'waarheid', maar eerder vanwege praktische redenen dan academische. We weten dat de oude, liefdevolle apostel zich er zeer over verblijdde wanneer hij andere gelovigen tegenkwam, of ze nou jong of oud waren, die wandelden in de waarheid (2 Joh:4). Als jij hem zou ontmoeten, zou jouw manier van leven hem dan ook reden tot blijdschap geven?

Philip Nunn
Eindhoven, NL
September 2012

Vertaald door:
Moniek Venhuizen

Bron: www.philipnunn.com